

villigt, med de korteste Frister, sige Ja til at give en saadan Bevilling. Der vilde i denne Henseende utvivlsomt uvirke sig en vis parlamentarisk Sædvane, som ikke vilde brydes i saadanne Tilfælde af Afgjælse for Samfundsoindene. Men her behøves dette jo ikke. Vi staa i denne Henseende helvigere til Benyttelsen af dette Middel første Gang, end vi vilde staa, hvis man ikke havde nogen midlertidig Finantslov. Vi have nemlig en midlertidig Finantslov til Iste Juli, og det er altsaa en Frist for den høitagtede Regjering, hvis den, dersom det Forslag, jeg har tilladt mig at fremsætte for Thinget, skulde blive vedtaget, vil adspørge Folket, og saaledes efter Grundlovens Anvisning for sit Vedkommende faae Stillingen klaret. Naar man da nu ud af dette Middel har villet drage eller slabe Spøgelse om foreløbige Finantslove og Gud veed hvad, saa vil Enhver indse, at det i denne Tale ikke er den fjerneste Grund for, at noget Saadant skulde komme frem. Saa maatte vi jo tænke os Mand tilfæde, som ville have Grundlovens klare Ord. Men tror man da, at der i Danmark nogeninde skulde gives saanaenge Mand, som behøvedes for et Statsraad at vedtage en saadan Tilføjeelse af Grundloven? Hvor man det? Ja, skulde det være Tilfældet, lad os staa for det. Thi, mine Herrer! saa er vor Bevillingsret i Virkeligheden kun et Skin, naar man, dersom vi ikke ville give Penge, selv vil tage dem. Kom en Mand til En af os og forlangte Penge, og vi skillede Betingelser, og han sagde: Ingen Betingelser! Giver Du dem ikke, saa tager jeg dem selv, hvad gjorde da vi? Vi smættede Rassen i for ham og vilde forsøge, om vor Eiendomsret og Gjemmer vare stærke nok til at værne om Vort. Praktisk vilde vi forsøge det, og saaledes maa Folkethinget overfor alle disse ufunde Betragtninger om Ret til selv at tage Pengene sige: Ogsaa her er der en Grund mere til at sige Nei, dersom Nogen vover at staa op som Forvarende af sig selv. Vi ere villige til at lufte Pengetasken op og endogstaa paa billige Betingelser, thi Demokratiet i Danmark har aldrig været ubilligt. Dernæst er det rimeligt, at man kan tænke sig, hvis man følger det Forslag, jeg har tilladt mig at fremsætte, at der vil ske en Oplysning, og jeg vil antage det som den naturligtste Udvej af det Hele. En Oplysning giver ikke blot Liv, men Kamp. (Th. Nielsen: Ja, det er der ingen Fare ved!) Her mindes jeg en Ytring af Monrad for nogle Aar tilbage til et Medlem, der udtalte sin Frygt for Oplysning. Han sagde da: Sa, det ærede Medlem har ikke været opløst for, og han er derfor noget angst, vi have derimod været underkastede denne Operation flere Gange, vi ere ikke saa bange. Det kunde tænkes — jeg siger ikke noget Medlem i denne Sal — at Nogen vilde foreskille sig Sagen saaledes: „J. Kriegen falder Denne eller Sin, det kan blive mig, derfor erklærer

jeg ikke Krig.“ Men et saadant Raisonnement vilde jo være at sætte sin egen Person lidet betydende Sag over, hvad man tror efter sin Overbevisning at være Sagens Kjerne. Det vilde selvsjælgelig Ingen her i denne Sal. Det kan aldrig falde mig ind at tænke, at Nogen her vilde gjøre et saadant Raisonnement. Derimod kunde der være dem, der vilde sige: En Oplysning har sin Fare for Folkets Sag, for Folkets Friheds Sag, og ganske vist, vi hende jo altsaa vel de Mænd, som Modstanderne have at raade over under saadanne Forhold. Væsen, ja der vil En sige som Om i et gærende Kar og en Vinden vilde hafte sine Fortidsminder i Smuler for at fæste dem i Dinene paa sine Modstandere og de smaa vilde Alle smakte dem efter Munden. Blandt Præsterne vil den, der frygter for Kaldsretten og sine Diener, maaffe oftere end sædvanlig besøge sine Skriftebørn. Lærerne, der frygte Affkedigelsesretten og maaffe Skolepengesystemet, ville blive nedladende som aldrig før, thi de ere det ikke altid. Skriverens Pen vil dirre. Fuldmægtigen skære Lænder, og Embedsmænd talde den tro Del af sine Vassaller, jeg mener Sognefogderne, ind til sig for at give dem de rette Ordres. Vi hende jo særdeles godt disse Bevægelser. Smagborgerne ville blive mindede om den lille Note, der staa hos Rådmanden, og han vil det maaffe gaa igelaa overfor Bankieren, og Bankinstituttet vil erindre visse Vedkommende om Besler osv. Denne Bevægelse vil være gjennemgaaende i hele Samfundet, det er der ingen Tvivl om, og Hr. Sørensen, som man spottende har digtet om, og som selv til sin egen Haar med Fryd har sunget, at han sætter sin Nathue godt, vil med Forfærdelse trække den ned over Dreene. De Konervative, som de kaldes, jeg mener de Reaktionære, ville sige: Skifter Du Dig ikke, saa lufte vi Grundloven i for Dinene af Dig og sætte Vagt om Kristiansborg, og mange Embedsmænd, maaffe endogstaa med Konseilspresidiet's Segl under, ville sige: Vagt Dig, ellers kommer Bismarck! Sa, jeg veed meget vel, at der kan være Fare ved en Oplysning, at der er stærke Kræfter, som kunne sættes i Bevægelse imod os. Paa den ene Side, dersom man skal tro vore Modstanderes eget Skudsmaal, ligger der — vi kunne bevise det af mangfoldige gjentagne Selvidtændebyrd fra de Vedkommende — Haderlighed, Kundskab, Indsigt, Dannelse, Formue, Alt, hvad Gud er. De have Jøvelsens Inddelighed, Taktens Klarhed, Villiens Energi. Og hvad have vi? Vi have kun en ensfoldig Tro paa vor egen Sags Retfærdighed, og med dette Vaaben gaa vi staa ud til det danske Folk naar Oplysningen sker, saa ulige stillede. Hvorledes vil det gaa? Sa, det kan ikke negtes, at en eller anden angstelig Sjæl godt kan komme til at gysse over, at vi maaffe da lide Nederlag til Stude for vor Frihed, og mene, at det var bedre, at vi sidde her og modtage, hvad der bydes os. Midlertid,